UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Roberto Bolaño and the labyrinthine mode

Navigating neoliberal modernity

Weeks, J.

Publication date
2023

Link to publication

Citation for published version (APA):
Weeks, J. (2023). *Roberto Bolaño and the labyrinthine mode: Navigating neoliberal modernity*. [Thesis, externally prepared, Universiteit van Amsterdam].

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: https://uba.uva.nl/en/contact, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (https://dare.uva.nl)

Download date:08 Nov 2026

Bibliography

Aarseth, Espen. *Cybertext: Perspectives on Ergodic Literature*. Baltimore: The John Hopkins University Press. 1997.

Adelman, Jeremy. *Sovereignty and Revolution in the Iberian Atlantic*. Princeton: Princeton University Press, 2006.

Aguilar, Paula. 'Ciudad letrada y dictadura: los espacios en *Nocturno de chile* de Roberto Bolaño.' *Revista Escrita*. Número 11. (2010)

---. '*Monsieur Pain* o los comienzos de un escritor melancólico.' *Revista Iberoamericano*. LXXX.246 (2014): 493-510.

Ahmed, Sara. *The Cultural Politics of Emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2004.

Allison, Anne. *Precarious Japan*. Durham, North Carolina: Duke University Press. 2013.

Almeida, Iván. 'Borges, o los laberintos de la inmanencia.' *Borges: desesperaciones aparentes y consuelos secretos*. Ed. Rafael Olea Franco. Cuidad de México: El Colegio de México, 1999.

Amaro Castro, Lorena. *La pose autobiográfica: Ensayos sobre narrativa chilena*. Santiago de Chile: Ediciones Universidad Alberto Hurtado, 2018.

Andrews, Chris. *Roberto Bolaño's Fiction: An Expanding Universe*. New York: Columbia University Press, 2014.

Anzaldúa, Gloria. *Borderlands/La Frontera: The New Mestiza*. San Francisco: Aunt Lute Books, 1987.

Avelar, Idelbar. *The Untimely Present: Postdictatorial Latin American Fiction and the Task of Mourning*. Durham, North Carolina: Duke University Press, 1999.

Bakhtin, Mikhail. [1981] *The Dialogic Imagination: Four Essays*. Ed. Michael Holquist. Trans. Caryl Emerson and Michael Holquist. Austin: University of Texas Press, 2008.

Bal, Mieke. 'Working with Concepts.' *European Journal of English Studies*. 13.1 (2009): 13-23.

Barder, Alexander B. 'American Hegemony Comes Home: The Chilean Laboratory and the Neoliberalization of the United States.' *Alternatives: Global, Local, Political*. 38.2 (2013): 103-21.

Barrenechea, Ana María [1957] *La expresión de la irrealidad en la obra de Borges*. Buenos Aires: Centro Editor de América Latina, 1984.

Battersby, Eileen. 'Mysterious, Dark, and Rich in Surprises.' *The Irish Times*. 15 Jan. 2011. <https://www.irishtimes.com/culture/books/mysterious-dark-rich-in-surprises-1.1277899>.

Bauman, Zygmunt. *Globalization: The Human Consequences*. Cambridge: Polity, 1998.

Benjamin, Walter. [1927-40]. *The Arcades Project*. Ed. Rolf Tiedemann. Trans. Howard Eiland and Kevin McLaughlin. Cambridge, Massachusetts: Belknap Press of Harvard University, 1999.

---. [1963] *The Origin of German Tragic Drama*. Trans. John Osborne. London: Verso, 2003.

---. [1942] 'Theses on the Philosophy of History.' *Illuminations: Essays and Reflections*. Trans. Harry Zhon. Ed. Hannah Arendt. New York: Schocken Books, 1969.

Berardi, Franco. *Heroes: Mass Murder and Suicide*. London: Verso, 2015.

Berlant, Lauren. *Cruel Optimism*. Durham, North Carolina: Duke University Press, 2011.

Berman, Art. *Preface to Modernism*. Urbana and Chicago: University of Illinois Press, 1994.

Bishop, Kyle William. *Zombie American Gothic: The Rise and Fall (And Rise) of the Walking Dead in Popular Culture*. Jefferson, North Carolina: McFarland & Company, 2010.

Boe Birns, Margaret. '666 Twinned and Told Twice: Roberto Bolaño's Double Time Frame in *2666*.' *Roberto Bolaño, a Less Distant Star: Critical Essays*. Ed. Ignacio López-Calvo. London: Palgrave Macmillan, 2015: 67-83.

Borges, Jorge Luis, [1942] 'Funes the Memorious.' Trans. James E. Kirby. *Labyrinths*. Eds. Donald A. Yates and James E. Irby. London: Penguin, 2000. 87-95.

---. [1949] 'Ibn Hakkan Al-Bokhari – Dead in His Labyrinth.' Trans. Norman Thomas di Giovanni. *The New Yorker*. (17 April, 1970): 34-38.

---. [1964] 'Poem About Gifts.' *Dreamtigers*. Trans. Mildred Boyer and Harold Morland. Austin: University of Texas Press, 2004. 55-6.

---. [1951] 'The Argentine Writer and Tradition.' Trans. James E. Kirby. *Labyrinths*. Eds. Donald A. Yates and James E. Irby. London: Penguin, 2000. 211-220.

---. [1975] 'The Book of Sand.' *The Book of Sand and Shakespeare's Memory*. Trans. Andrew Hurley. London: Penguin, 2001. 89-94.

---. [1941] 'The Garden of Forking Paths.' Trans. Donald A. Yates. *Labyrinths*. Eds. Donald A. Yates and James E. Irby. London: Penguin, 2000. 44-54.

---. [1947] 'The Immortal.' Trans. James E. Kirby. *Labyrinths*. Eds. Donald A. Yates and James E. Irby. London: Penguin, 2000. 135-149.

---. [1941] 'The Library of Babel.' Trans. James E. Kirby. *Labyrinths*. Eds. Donald A. Yates and James E. Irby. London: Penguin, 2000. 78-85.

Bolaño, Roberto. [2004] *2666*. Trans. Natasha Wimmer. London: Picador, 2009.

---. [2002] *A Little Lumpen Novelita*. Trans. Natasha Wimmer. London: Picador, 2016.

---. [1999] *Amulet*. Trans. Chris Andrews. London: Picador, 2010.

---. [2004] *Between Parentheses: Essays, Articles, and Speeches, 1998-2003*. Trans. Nathasha Wimmer, ed. Ignacio Echevarría. London: Picador, 2012.

---. [2000] *By Night in Chile*. Trans. Chris Andrews. London: Vintage, 2009.

---. [2017] *Cowboys Graves: Three Novellas*. Trans. Natasha Wimmer. New York: Penguin Random House, 2021.

---. [1996] *Distant Star*. Trans. Chris Andrews. London: Vintage, 2009.

---. 'Labyrinth.' *The New Yorker*. Trans. Chris Andrews. (January 23, 2012): 66-72.

---. [1997/2001] *Last Evenings on Earth*. Trans. Chris Andrews. London: Vintage, 2008.

---. [1976] 'Leave it All, Once More.' Trans. John Burns. *Chicago Review*. 60.3 (2017): 28-36.

---. [1999] *Monsieur Pain*. Trans. Chris Andrews. London: Picador, 2016.

---. [1996] *Nazi Literature in the Americas*. Trans. Chris Andrews. London: Picador, 2010.

---. [2003] *The Insufferable Gaucho*. Trans. Chris Andrews. London: Picador, 2014.

---. [2003] 'The Last Interview: Interview by Mónica Maristain *Playboy*, Mexico Edition, July 2003.' *Roberto Bolaño: The Last Interview and Other Conversations*. Trans. Sybil Perez. New York: Melville House, 2009. 93-123.

---. [2010] *The Return*. Trans. Chris Andrews. London: Picador, 2012.

---. [1998] *The Savage Detectives*. Trans. Natasha Wimmer. London: Picador, 2008.

---. [2007] *The Secret of Evil*. Trans. Chris Andrews and Natasha Wimmer. London: Picador, 2015.

---. [1993] *The Skating Rink*. Trans. Chris Andrews. London: Picador, 2011.

---. [2000] *Tres*. Trans. Chris Andrews. London: Picador, 2013.

Bolognese, Chiara. *Pistas de un naufragio: cartografía de Roberto Bolaño*. Santiago de Chile: Editorial Margen, 2009.

Boltanski, Luc and Eve Chiapello. [1999] *The New Spirit of Capitalism*. Trans. Gregory Elliott. London: Verso, 2005.

Boxall, Peter. *Twenty-First-Century Fiction: A Critical Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013.

Bravo, Víctor. *El orden y la paradoja: Jorge Luis Borges y el pensamiento de la modernidad*. Rosario: Beatriz Viterbo, 2004.

Britton, R. K. 'The Political Dimension of César Vallejo's "Poemas Humanos."' *The Modern Language Review*. 70.3 (1975): 539-549.

Brown, Wendy. *Edgework: Critical Essays on Knowledge and Politics*. Princeton: Princeton University Press, 2005.

Butler, Judith. *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of "Sex."* Abingdon: Routledge, 1993.

---. [2009] *Frames of War: When is Life Grievable?* London: Verso, 2016.

---. *Precarious Life: The Powers of Mourning and Violence*. London: Verso, 2004.

Candia Cáceres, Alexis. 'Todos los males el mal: la "estética de la aniquilación" en la narrativa de Roberto Bolaño'. *Revista Chilena de Literatura*. 76 (2010): 43-70.

Casanova, Pascale. [1999] *The World Republic of Letters*. Trans. Malcolm DeBevoise. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 2004.

Castañeda, Jorge G. *Utopia Unarmed: The Latin American Left After the Cold War*. New York: Alfred A. Knopf, 1993.

Cercas, Javier. [2001] *Soldiers of Salamis*. Trans. Anne McLean. London: Bloomsbury, 2003.

Chang, Jack. "Downstairs from her glittering Chilean salon, there was a torture chamber." *McClatchy DC Bureau*. 3 August 2008. <https://www.mcclatchydc.com/news/nation-world/world/article24494053)>.

Chibka, Robert L. 'The Library of Forking Paths.' *Representations*. No. 56, Special Issue: The New Erudition. (Autumn, 1996): 106-122.

Chrostowska, S. D. 'Angelus Novus, Angst of History.' *Diacritics*. 40.1 (2012): 42-69.

Comaroff, Jean and John Comaroff. 'Alien-Nation: Zombies, Immigrants, and Millennial Capitalism.' *The South Atlantic quarterly*. 101.4 (2002): 779-805.

Cortázar, Julio. [1963] *Hopscotch*. Trans. Gregory Rabassa. London: Vintage, 2020.

'Crisis.' *Online Etymological Dictionary*. 16 May 2018. <https://www.etymonline.com/word/crisis>.

Curto, Gemma. 'Chaos and Borges: A Map of Infinite Bifurcations'. *Anuari de Filologia. Literatures Contemporànies* 7 (2017): 33-47.

Dante Alighieri. *The Divine Comedy of Dante Alighieri*. Trans. Henry Wadsworth

Longfellow. Cambridge, Massachusetts: Houghton, Mifflin and Co., The Riverside Press, 1886 <https://www.google.co.uk/books/edition/The_Divine_Comedy_of_Dante_Alighiere/pCc4AAAAYAAJ?hl=en&gbpv=1>. (Digitised 26 Nov. 2008).

De Cauter, Lieven, and Michiel Dehaene. 'The Spaces of Play: Towards a General Theory of Heterotopia.' *Heterotopia in the City: Public Space in Postcivil Society*. Eds. Michiel Dehaene and Lieven De Cauter. Abingdon: Routledge, 2008. 87-102.

Dechêne, Antoine. *Detective Fiction and the Problem of Knowledge: Perspectives on the Metacognitive Mystery Tale*. London: Palgrave Macmillan, 2018.

Deckard, Sharae. 'Peripheral Realism, Millenial Capitalism, and Roberto Bolaño's *2666*.' *Modern Language Quarterly*. 73.3 (2012): 351-372.

Deleuze, Gilles, and Félix Guattari. [1980] *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*. Trans. Brian Massumi. London: Bloomsbury, 2013.

---. [1975] 'What is a Minor Literature?' Trans. Robert Brinkley. *Mississippi Review*. 11.3 (1983): 13-33.

Derrida, Jacques. [1967] *Of Grammatology*, Trans. Gayatri Spivak, John Hopkins University Press, Baltimore, 1976.

Dove, Patrick. 'Literature and the Secret of the World: *2666*, Globalization, and Global War.' *The New Centennial Review*. 14.3 (2014): 139-161.

---. 'The night of the senses: literary (dis)orders in *nocturno de Chile*.' *Journal of Latin American Cultural Studies*. 18.2-3 (2009): 141-154.

Doyle, Laura and Laura Winkiel. 'Introduction: The Global Horizons of Modernism.' *Geomodernisms: Race, Modernism, Modernity*. Eds. Laura Doyle and Laura Winkiel. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press, 2005. 1-14.

Draper, Susana. *Afterlives of Confinement: Spatial Transitions in Postdictatorship Latin America*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2012.

Driver, Alice. *More or Less Dead: Feminicide, Haunting, and the Ethics of Representation in Mexico*. Tucson: The University of Arizona Press, 2015.

Ebner, David. 'Searching for Roberto Bolano [sic] in the Labyrinth of 2666'. *The Globe and Mail*.
18 Jan. 2018. <http://www.theglobeandmail.com/arts/books-and-media/searching-for-roberto-bolano-in-the-labyrinth-of-2666/article37654392/>.

Eco, Umberto. [2007] *From the Tree to the Labyrinth: Historical Studies on the Sign and Interpretation*. Trans. Anthony Oldcorn. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press. 2014.

Elliott, Jane. 'Suffering Agency: Imagining Neoliberal Personhood in North America and

Britain.' *Social Text*. 31.2 (2013): 83-101.

Ercolini, Stefano. *The Maximalist Novel: From Thomas Pynchon's Gravity's Rainbow to Roberto Bolaño's 2666*. London: Bloomsbury, 2014.

Espinosa, Patricia. 'Secreto y simulacro en *2666* de Roberto Bolaño'. *Estudios Filológicos*. 41 (2006): 71-79.

Estrada, Aura. 'Bolaño, Borges and the Return of the Epic.' *Words Without Borders*. 1 Oct. 2006. < https://wordswithoutborders.org/read/article/2006-10/borges-bolano-and-the-return-of-the-epic/>.

Faris, Wendy B. 'The Labyrinth as Sign of City, Text, and Thought.' *City Images – Perspectives from Literature, Philosophy, and Film*. Ed. Mary Anne Caws. Gorgon and Breach: New York, 1991. 33-42.

Farred, Grant. 'The Impossible Closing: Death, Neoliberalism, and the Postcolonial in Bolaño's *2666*.' *Modern Fiction Studies*. 56.4 (2010): 689-708.

Foucault, Michael. [1977] *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. trans. Alan Sheridan. London: Penguin. 1991.

---. [1967] 'Of Other Spaces.' Trans. Jay Miskowiec. *Diacritics*. 16.1 (1986): 22-27.

---. [1966] *The Order of Things: An Archeology of the Human Sciences*. Trans. London: Verso, 2001.

---. [2004] *The Birth of Biopolitics: Lectures at the Collège de France, 1978-9*. Trans. Graham Burchell. Eds. Michael Senellart, François Ewald, and Alessandro Fontana. London: Palgrave Macmillan, 2008.

Franco, Jean. 'Julio Cortazar: Utopia and Everyday Life.' *INTI*. 10/11 (1979-1980): 108-118.

---. *Cruel Modernity*. Durham, North Carolina: Duke University Press, 2013.

---. 'Questions for Bolaño.' *Journal of Latin American Cultural Studies: Travesía* 18. 2-3 (2009): 207-17.

---. *The Decline and Fall of the Lettered City: Latin America in the Cold War*. Cambridge Massachusetts: Harvard University Press, 2002.

Gabantxo, Amaia. 'Murders on the Move.' *Times Literary Supplement*. 9 Sept. 2015. p.23.

Galdo, Juan Carlos. 'Fronteras del mal/genealogías del horror: *2666* de Roberto Bolaño.' *Hipertexto* 2 (2005): 23-34.

Gaspar de Alba, Alicia. 'Poor Brown Female: The Miller's Compensation for "Free" Trade. *Making a Killing: Femicide, Free Trade, and la Frontera*. Eds. Alicia Gaspar de Alba with Georgina Guzmán. Austin: University of Texas Press, 2010. 63-93.

Geist, Anthony L., and José Monléon. [1999] 'Introduction: Modernism and its Margins: Rescripting Hispanic Modernism.' *Modernism and its Margins: Reinscribing Cultural Modernity from Spain and Latin America*. Eds. Anthony L. Geist and José Monléon. Abingdon: Routledge, 2015.

González Echevarría, Roberto. *Modern Latin American Literature: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press, 2012.

---. *Myth and Archive: A Theory of Latin American Narrative*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990.

González Rodríguez, Sergio. *Huesos en el desierto*. Anagrama: Barcelona, 2002.

Guerrero, Gustavo. 'Nomadismo, literatura y globalización: las trayectorias paralelas de Roberto Bolaño y Rodrigo Rey Rosa.' *Pasavento*. 2.2 (2014): 375-383.

Guillermoprieto, Alma (2003). 'A Hundred Women.' *The New Yorker*. 29 Sept. 2003. <https://www.newyorker.com/magazine/2003/09/29/a-hundred-women>.

Hoyos, Héctor. *Beyond Bolaño: The Global Latin American Novel*. New York: Columbia University Press, 2015.

Hühn, Peter. 'The Detective as Reader: Narrativity and Reading Concepts in Detective Fiction.' *Modern Fictions Studies*. 33.3 (1987): 451-466.

Innerarity, Daniel. [2009] *The Future and its Enemies*. Trans. Sandra Kingery. Stanford: Stanford University Press, 2012.

Jameson, Fredric. [2002] *A Singular Modernity: Essay on the Ontology of the Present*. London: Verso, 2012.

---. 'Future City.' *New Left Review*. 21 (2003): 65-79.

---. 'Postmodernism, or The Cultural Logic of Late Capitalism.' *New Left Review*. 1.146. (1984): 55-92.

Kafka, Franz. [1924] 'Josephine the Singer, or the Mouse Folk.' Trans. Willa and Edwin Muir. *Franz Kafka: The Complete Stories*. Ed. Nahum N. Glatzer. New York: Schocken Books, 1971.

Kavaloski, Joshua. *High Modernism: Aestheticism and Performativity in Literature of the 1920s*. New York: Camden House, 2014.

Klein, Naomi. *The Shock Doctrine: The Rise of Disaster Capitalism*. Toronto: Alfred A. Knopf, 2007.

Krauss, Nicole. '*Antwerp* by Roberto Bolaño – review.' *The Guardian*. 29 Sept. 2011. <https://www.theguardian.com/books/2011/sep/29/antwerp-roberto-bolano-review>.

Kurnick, David. *The Savage Detectives Reread*. New York: Columbia University Press, 2002.

Lefebvre, Henri. [1974] *The Production of Space*. Trans. Donald Nicholson-Smith. Oxford: Blackwell, 1991.

Levine, Caroline. *Forms: Whole, Rhythm, Hierarchy, Network*. Princeton: Princeton University Press, 2015.

Levinson, Brett. *The Ends of Literature: The Latin American "Boom" in the Neoliberal Marketplace*. Stanford: Stanford University Press, 2002.

---. "Of Rats and Men: Bolaño Meets Kafka." *The New Centennial Review* 14.3 (2014): 93-109.

López-Vicuña, Ignacio. The Violence of Writing: Literature and Discontent in Roberto Bolaño's "Chilean" Novels.' *Journal of Latin American Studies* 18.2-3 (2009): 155-66.

Marcus, Laura. 'Detection and Literary Fiction. *The Cambridge Companion to Crime Fiction*. Ed. Martin Priestman. Cambridge: Cambridge University Press. 245-268.

'Mariana Callejas, Chilean writer and ex-secret agent dies.' *BBC*. 10 August 2016. <https://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-37041403>.

Marinescu, Andreea. 'Fascism and Culture in Roberto Bolaño's "Estrella distante" and "Nocturno De Chile."' *Revista Canadiense De Estudios Hispánicos*. 39.2 (2015): 341–365.

Márquez, Gabriel García. [1967] *One Hundred Years of Solitude*. Trans. Gregory Rabassa. 1970. London: Penguin. 2000.

Martin, Andrew. 'Deeper into the Labyrinth.' *The New York Review*. 25 March 2021. <https://www.nybooks.com/articles/2021/03/25/roberto-bolano-deeper-labyrinth/>.

Martin, Gerald. *Journeys Through the Labyrinth: Latin American Fiction in the Twentieth Century*. London: Verso, 1989.

Massumi, Brian. *Semblance and Event: Activist Philosophy and the Occurrent Arts*. Cambridge Massachusetts: MIT Press, 2011.

---. 'The Autonomy of Affect'. *Cultural Critique*. 31 (1995): 83-109.

Mbembe, Achille. 'Life, Sovereignty and Terror.' *Research in African Literatures*. 34.4 (2003): 1-26.

---. Necropolitics.' Trans. Libby Meintjes. *Public Culture*. 15.1 (2003): 11-40.

Medina, Alberto. 'Arts of Homelessness: Roberto Bolaño or the Commodification of Exile.' *Novel: A Forum on Fiction*. 42.3 (2009): 546-554.

Melo, Juan Pablo. 'Roberto Bolaño's Urban Labyrinths: The City as Metaphor for the Silent Universe.' *Urban Spaces in Contemporary Latin American Literature*. Eds. José Eduardo González and Timothy R. Robbins. London: Palgrave Macmillan, 2018: 175-92.

Mendelson, Edward. 'Encyclopedic Narrative: From Dante to Pynchon.' *MLN*. 91.6 (1976): 1267-1275.

Mignolo, Walter D. *The Darker Side of Western Modernity: Global Futures, Decolonial Options*. Durham and London: Duke University Press, 2011.

---. *The Idea of Latin America*. Malden, Massachusetts: Blackwell, 2005.

Mignolo, Walter and Madina Tlostanova. 'Theorizing from the Borders Shifting to Geo- and Body-Politics of Knowledge'. *European Journal of Social Theory* 9.2 (2006): 205-21.

'Monotony.' *Online Etymological Dictionary*. 18 Feb. 2019. <https://www.etymonline.com/word/monotony>.

Moran, Dominic. 'Borges and the Multiverse: Some Further Thoughts.' *Bulletin of Spanish Studies*. 89.6 (2012): 925-942.

Moreno, Fernando. 'Para una poética del imaginario espacial en la narrativa de Roberto Bolaño'. *Mitologías hoy*. 6 (2013): 153-162.

Moretti, Franco. "Conjectures on World Literature." *New Left Review*. 1 (2000): 54-68.

O'Bryen, Rory. 'Memory, Melancholia and Political Transition in *Amuleto* and *Nocturno de Chile* by Roberto Bolaño.' *Bulletin of Latin American Studies*. 30.4 (2011): 473-487.

---. 'Writing with the Ghost of Pierre Menard: Authorship, Responsibility, and Justice in Roberto Bolaño's *Distant Star*.' *Roberto Bolaño, a Less Distant Star: Critical Essays*. Ed. Ignacio López-Calvo. London: Palgrave Macmillan, 2015: 17-35.

Omlor, Daniela. 'Mirroring Borges: 'The Spaces of Literature in Roberto Bolaño's *2666*.' *Bulletin of Hispanic* Studies 91.6 (2014): 659-70.

Ott, Brian L. 'Affect in Critical Studies.' *Oxford Research Encylopedia of Communication*. 27. Oxford University Press. (Date accessed 22 Dec. 2022). <https://oxfordre.com/communication/display/10.1093/acrefore/9780190228613.001.0001/acrefore-9780190228613-e-56>.

Parameshwar Gaonkar, Dilip. 'Alternative Modernities.' *Public Culture*. 11.1 (1999): 1-18.

Paz, Octavio. 'In Search of the Present: Nobel Lecture, 8 December 1990.' Trans. Anthony Stanton. *The Georgia Review*. 49.1 (1995): 255-264.

---. [1950] *The Labyrinth of Solitude*. Trans. Lysander Kemp. London: Penguin, 2005.

Peeren, Esther. "Through the Lens of the Chronotope: Suggestions for a Spatio-Temporal

Perspective on Diaspora." *Thamyris/Intersecting*. No. 13 (2006): 67-78.

Piccini, Mark. 'The Secret of the World Remains Hidden: Roberto Bolaño as Antiliterary Author.' *Transnational Literature*. 8.1 (2015): 1-11.

Pollack, Sarah. 'After Bolaño: Rethinking the Politics of Latin American Literature in Translation'. *MPLA* 128.3 (2013): 660-67.

Power, Chris. 'Against the Bolaño Industry.' *The New Statesman*. 18 May 2002. <https://www.newstatesman.com/culture/books/book-of-the-day/2022/05/against-the-roberto-bolano-industry-cowboy-graves-review>.

Prieto Nadal, Ana. 'El Policía de las ratas a escena.' *Pasavento*. 2.2 (2014): 449-463.

Quijano, Anibál. 'Coloniality of Power, Eurocentrism, and Latin America.' *Nepantla: Views from South*. 1.3 (2000): 533-580.

Rama, Ángel. [1984] *The Lettered City*. Trans. John Charles Chasteen. Durham, North Carolina: Duke University Press, 1996.

Reed Doob, Penelope. *The Idea of the Labyrinth: From Classical Antiquity Through to the Present*. Ithaca, New York: Cornell University Press. 1992.

Richard, Nelly. [1998] *Cultural Residues: Chile in Transition*. Trans. Alan West-Durán and Theodore Quester. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2004.

Rodríguez Freire, Raúl. 'Ulysses's Last Voyage: Bolaño and the Allegorical Figuration of Hell.' *Roberto Bolaño, a Less Distant Star: Critical Essays*. Ed. Ignacio López-Calvo. London: Palgrave Macmillan, 2015. 85-103.

Rodríguez Ledesma, Xavier.' Octavio Paz y la modernidad: Una crítica vanguardista desde los suburbios de la civilización.' *Civitas*. 12.1 (2012): 161-77.

Salas Camus, Pedro. *2666: en búsqueda de la totalidad*. Raleigh, North Carolina: Editorial *A Contracorriente,* 2018.

Segato, Rita Laura. *La guerra contra las mujeres*. Madrid: Traficante de Sueños, 2016.

Senn, Werner. 'The labyrinth as a structural principle in narrative texts.' *SPELL: Swiss Papers in English Literature and Language*. 3 (1987): 99-110.

Shaw, Donald L. When was Modernism in Spanish-American Fiction?' *Bulletin of Spanish Studies*. 79.2-3 (2002): 395-409.

Shaw, Philip. *The Sublime*. Abingdon: Routledge, 2006.

Silva, Patricia. "Technocrats and Politics in Chile: From the Chicago Boys to the CIEPLAN Monks." *Journal of Latin American Studies* 23.2 (1991): 385-410.

Siskind, Mariano. 'El cosmpolitismo como problema politico: Borges y el desafio de la

modernidad.'*Variaciones Borges*. 24 (2007): 75-92.

Solotorevsky, Myrna. 'Robero Bolaño y la importancia de la "estructura."' *Hispamérica*. 40.1 (2011): 3-14.

Staudt, Kathleen and Irasema Coronado. 'Binational Civic Action for Accountability: Antiviolence Organizing in Ciudad Juárez/El Paso. *Making a Killing: Femicide, Free Trade, and la Frontera*. Eds. Alicia Gaspar de Alba with Georgina Guzmán. Austin: University of Texas Press, 2010. 157-181.

Stockwell, Cory. 'The Life of the Night: Bolaño, Blanchot, and the Impoverishment of Openness.' *Critique: Studies in Contemporary Fiction*. 60.3 (2019): 342-356.

Stramskas, Arnoldas. 'Latin American through the Literary Looking-Glass, And What Bolaño Found There.' *International Journal of Area Studies*. 9.1. (2014): 51-74.

Thebault, Reis, Luis Velarde and Abigail Hauslohner. 'The father and daughter who drowned at the border were desperate for a better life, family says.' *The Washington Post*. 26 June 2019. <https://www.washingtonpost.com/world/2019/06/26/father-daughter-who-drowned-border-dove-into-river-desperation/>.

Timmons, Patrick, Martin Hodgeson and David Agren. 'Shocking photo of drowned father and daughter highlights migrants' border peril.' *The Guardian*. 26 June 2019. <https://www.theguardian.com/us-news/2019/jun/25/photo-drowned-migrant-daughter-rio-grande-us-mexico-border>.

Vergara Torres, Eduardo. 'Lucha armada y neoavanguardia en *Estrella distante* y *Nocturno de Chile* de Roberto Bolaño.' *Meridional. Revista Chilena de Estudios Latinoamericanos*. 6 (2016): 89-111.

Weeks, Josh. 'Literature of the Future.' *Review 31*. (Date Accessed 18 Dec. 2022). <http://review31.co.uk/article/view/769/literature-of-the-future>.

---. 'One Trick Pony? Reading Roberto Bolaño's *The Savage Detectives* on its own terms.' *Times Literary Supplement*. 8 July 2022. < https://www.the-tls.co.uk/articles/the-savage-detectives-reread-david-kurnick-book-review-josh-weeks/>.

Wells, Robert. 'Zombie Bolaño: Revolution and the Undead in "El hijo del coronel."' *Hispania*, 103.3 (2020): 403-417.

Williams, Raymond. [1977]. 'Structures of Feeling.' *Structures of Feeling: Affectivity and the Study of Culture*. Eds. Devika Sharma and Frederik Tygstrup. Berlin: De Gryuter, 2015.

Williams, Raymond L. 'Modernist Discontinuities: The Desire to Be Modern in Twentieth-Century Spanish American Fiction.' *Bulletin of Spanish Studies*. 79.2-3 (2002): 369-393.

Zavala, Oswaldo. *La Modernidad insufrible: Roberto Bolaño en los límites de la literatura latinoamericana contemporánea*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 2015.

---. ‘The Repolitization of the Latin American Shore: Roberto Bolaño and the Dispersion of “World Literature.”’ *Roberto Bolaño as world Literature*. Eds. Nicholas Birns and Juan E. De Castro. London: Bloomsbury. 2017: 79-97.

List of Figures

Figure 1. My own photograph alongside a photograph by Jordi Ribot, taken from the ‘Roberto Bolaño Route’ pamphlet. (Date accessed 30 Dec. 2022). <https://www.blanescostabrava.cat/wp-content/uploads/2022/09/blanes-bolano-GB.pdf>. Image created using *Split Pic Collage Maker Layout*, Easy Tiger Apps, LLC. (Date accessed 30 Dec. 2022). < https://apps.apple.com/us/developer/easy-tiger-apps-llc/id570748343>.

Roberto Bolaño and the Labyrinthine Mode
Navigating Neoliberal Modernity

Summary

This study analyses the textual strategies deployed by the Chilean author Roberto Bolaño in his career-spanning critique of neoliberal modernity. More specifically, it posits the figure of the labyrinth as a heuristic through which to interrogate the formal, discursive, and thematic foundations of Bolaño's fiction, the sum of which is oriented towards a resistive (re)framing of the globalised present. Drawing on the ubiquity of the labyrinth in Bolaño's fiction, combined with the pervasiveness of the structure within popular and critical discourses surrounding novels such as *The Savage Detectives* (1998) and *2666* (2004), the study proposes an understanding of the Chilean's practice vis-à-vis 'the labyrinthine mode': a repository of recurring narrative features – *mise-en-abîme*; discursive excess; intertextual cannibalism; open-endedness; and porous entrapment – that conjure the effects of navigating a labyrinth. Over the course of his career, Bolaño develops and manipulates these features into a distinctive yet slippery poetics, one that has prompted a number of commentators to describe his fiction as labyrinthine (Espinosa 2006; Omlor 2014; Ebner 2018). In drawing out the concrete resonances between the labyrinth and Bolaño's fiction, I hope to put some flesh to the bones of this descriptive insight, which certainly hits the mark, but has up until now remained too nebulous to be productive.

I begin my introduction with a close analysis of 'Labyrinth': a story published in a 2012 edition of *The New Yorker* that revolves around a photograph of a group of French intellectuals, all of whom are associated with the Parisian literary magazine *Tel Quel* (which ran from 1960 to 1982). The story appears fairly simple at first, with an unnamed narrator carefully describing each of the photograph's subjects. Such simplicity is undermined, however, when the narrative gives way to a montage of these subjects' intersecting lives, shifting the reader's attention from

the photograph itself to an imagined landscape beyond it. As prominent Bolaño critic Oswaldo Zavala has suggested, 'Labyrinth' disrupts 'the private familiarity of intellectual celebrities at the heart of European cultural life' ('Repolitization' 2017: 86). I nuance Zavala's contribution by showing how such disruption is underwritten by a formal process – the becoming-labyrinth of the photograph – that sheds light on the story's titular structure, despite the fact that the labyrinth is nowhere to be seen in the diegesis.

Using 'Labyrinth' as my point of departure, I proceed to situate Bolaño within a Latin American genealogy of (predominantly modernist) authors who have drawn from and contributed to an imaginary of the labyrinth. The most famous of these authors is Jorge Luis Borges, although we might also consider Octavio Paz, Julio Cortázar, and Gabriel García Márquez. Within this Latin American context, the labyrinth has widely been read in terms of modernising national impulses, or what Gerald Martin describes as 'the quest for modernity itself from within underdevelopment' (1989: 365). Being lost in the labyrinth, according to this viewpoint, is a cipher for pre-modern solitude, whilst escape from the labyrinth signifies modern liberation. Bolaño, however, challenges such a configuration by tracing the labyrinth's continued existence *within* (neoliberal) modernity. I read Bolaño's all-encompassing, world-as-labyrinth vision – which is heavily influenced by Borges – as an expression of what I term 'post-utopian times': the rapid erosion of alternatives to capitalism following the 1973 Pinochet coup in Bolaño's native Chile.

Each of the study's three chapters considers Bolaño's labyrinthine mode in relation to a specific theoretical register: allegory (chapter one); affect (chapter two); and activism (chapter three). This approach allows me to illustrate the mutability and layered-ness of Bolaño's labyrinthine mode, which lends itself to a variety of interpretative frameworks. My central claim is that – across these three interpretive frameworks – Bolaño's harnessing of the labyrinth in writing is intimately bound up with his critical orientation towards the globalised

present, and that an attentiveness to this relation between the labyrinth and critique may be crucial in expressing, navigating, and resisting neoliberal modernity.

Chapter one focuses on Bolaño's allegorical engagement with the labyrinth, which represents the most explicitly diegetic iteration of his labyrinthine mode. The mournfulness that attends Bolaño's uncharacteristically direct deployment of the labyrinth motif in stories such as 'The Colonels Son' (*The Secret of Evil* [2007]) and 'Police Rat' (*The Insufferable Gaucho* [2003]), the chapter argues, must be considered in the context of what Jean Franco calls *The Decline and Fall of the Lettered City* (2002), which is to say the demise of 'the utopian dreams of writers and projects of literature and art as agents of "salvation and redemption"' (Franco 12). The idea of escaping from the labyrinth as proposed by the boom authors, Bolaño appears to suggest, is no longer viable following the Latin American military dictatorships and the neoliberal governance that such authoritarianism paved the way for. Rather, at the dawn of the twenty-first century, the labyrinth stands as a ruin of Latin American futures that were never actualised – a monument to the defeat of fantasies of escapology.

The chapter begins with an analysis of a famous scene from *By Night in Chile* (2000), in which a literary gathering held at a mansion takes a nightmarish turn when a male guest goes looking for the bathroom. He gets lost in the labyrinth of the mansion's basement, eventually stumbling upon a hidden room in which a political prisoner is being tortured. Not only does this labyrinth beneath the surface contain and conceal the unthinkable violence that underpins neoliberal modernity, it also embodies a subterranean spatiality that is prevalent across a number of Bolaño's works (particularly those that are either set in or revolve around a labyrinth). Building from this scene, I draw a parallel between Bolaño's employment of the subterranean labyrinth motif and Idelbar Avelar's (Walter Benjamin-inspired) understanding of allegory in *The Untimely Present: Postdictatorial Latin American Fiction and the Task of Mourning* (1999). The underground labyrinths that litter Bolaño's fiction, I propose, do not just

bear witness to the labyrinth's Latin American ruination. Rather, in bestowing a literary afterlife upon what I call 'the dustheap of history,' they also afford a shift from utopia to 'heterotopia' (Foucault 1967), which opens up a vital space of critique from which to consider neoliberalism's violent conditions of possibility.

In chapter two, I move on to a more form-oriented analysis of Bolaño's labyrinthine mode by turning to the Chilean's *magnus opus*, *2666*. This nine-hundred-page mega-novel, I suggest, bears the formal traces of both traditional and rhizomatic conceptualisations of the labyrinth, the delineation of which can help us to better understand Bolaño's (re)vision of neoliberal globalisation. Central to this (re)vision is a decolonial centring of the Latin American borderlands, which in addition to challenging the primacy of Western knowledge production forces us to consider the material and affective conditions of subaltern decimation – the minotaur of neoliberal modernity. It is precisely *2666*'s labyrinthine inscription of order *and* chaos, totality *and* fragmentation, affluence *and* violence, I propose, that has secured the novel's widespread status as a 'literary labyrinth' (Gabantxo 2005).

Drawing on the theorisations of affect proposed by Sara Ahmed, Raymond Williams, and Brian Massumi, I show how the *2666*'s labyrinthine composition corresponds to the affective contours of the novel. *2666* foregrounds a 'structure of feeling' (Williams 1977) that signals the global purchase of neoliberal modernity, whilst simultaneously registering unassimilated pockets where alterity might be located. The novel's famous central section, 'The Part About the Crimes,' for instance, exhibits a Dantean cyclicality that is inseparable from the affective economy (Ahmed 2004) of indifference that facilitates gendered violence at both the global periphery and within the imperial core. Massumi's conception of the autonomy of affect (1995), on the other hand, resonates with the moments of narrative intensity that intermittently rupture this affective economy, suggesting a formal remainder – expressed

through the recurrent image of the abyss – that points to contingency, the possibility of agency, and thus hope.

My third and final chapter focuses on Bolaño's "detective" fiction, which creatively subverts many of the characteristics of the detective genre. In classic and contemporary detective fiction alike, the labyrinth is a ubiquitous structure that can be traced back to one of the very first detective stories: Edgar Allen Poe's 'The Man of the Crowd' (1840). Broadly speaking, such ubiquity stems from the labyrinth's nonlinear space-time, which affords curiosity, suspense, and in most cases, revelation. In Bolaño's detective fiction, however, what Laura Marcus describes as the 'closed structure' of the classic detective story is consistently undermined (2003: 248). Open-endedness takes the place of narrative closure, thus exploding the labyrinth's traditional teleology. I relate Bolaño's open-ended vision of the labyrinth to the 'activist philosophy' of figures like Deleuze and Guattari (Massumi 2011), which rejects capture, containment, and completeness in favour of *becoming*.

Beginning with *Monsieur Pain* (1999), I propose that the logic of becoming inscribed in Bolaño's detective fiction signals an ethical imperative: to trace the mutation and development of evil as it inflected by history (which is a process that exceeds any single investigation). In *Monsieur Pain*, evil takes the form of a fascist plot to kill the Peruvian communist poet, César Vallejo. In *Distant Star* (1996), by contrast – the second novel that I analyse in the chapter – evil is embodied by Carlos Wieder: a poet-pilot who writes poetry across the sky using a Third Reich fighter jet, and whose torrential literary output recalls Borges' 'The Library of Babel' (1941). Crucially, however, the irreducibility that Bolaño associates with evil is matched by his representation of the irreducibility of (literary) resistance. I finish the chapter by carrying this premise over into my analysis of *The Savage Detectives* (1998), which I read as a novelistic expression what I call 'messianic nomadology': the labyrinthine enfolding of mourning and redemption, looking back and moving forward. In

combining an imaginary of the labyrinth with that of the so-called "global network," messianic nomadology nuances the presentism that often limits critical approaches to neoliberal modernity – particularly the presentism inscribed in Deleuze and Guattari's theory of the rhizome.

Across the three chapters, my aim is to posit the labyrinth as a form that is not only crucial in understanding Bolaño's practice, but also in teasing out the deleterious conditions of the neoliberal moment. To that end, the study finishes by tracing Bolaño's labyrinthine mode through the era of what I call 'Bolaño after Bolaño': the ongoing publication of "new" works by the Chilean, despite his death from an incurable liver disease in 2003. Whilst the growth of the Bolaño industry may partly be read as a symptom of neoliberal modernity, it has also rendered available a number of works that reflect – and in in some cases even enrich – the expressive, navigational, and resistive power of Bolaño's labyrinthine mode. To drive this point home, I offer a concluding analysis of 'French Comedy of Horror' from *Cowboy Graves: Three Novellas* (2017), which appears to suggest that the labyrinth may still have a part to play in '[l]aying the foundation for the literature of the future' (106).

Roberto Bolaño en de labyrintische modus

Navigeren door de neoliberale moderniteit

Samenvatting

In dit onderzoek worden de tekstuele strategieën geanalyseerd die de Chileense auteur Roberto Bolaño hanteert in zijn carrièrebrede kritiek op de neoliberale moderniteit. Meer specifiek wordt de figuur van het labyrint gebruikt als een heuristiek om de formele, discursieve en thematische fundamenten van Bolaño's fictie te bestuderen, waarvan de totaliteit gericht is op een resistente (her)inkadering van het geglobaliseerde heden. Op basis van de alomtegenwoordigheid van het labyrint in Bolaño's fictie, gecombineerd met de terugkerende aard van deze structuur in populaire en kritische discoursen rond romans als *The Savage Detectives* (1998) en *2666* (2004), stelt de studie een interpretatie voor van de praktijk van de Chileen met betrekking tot 'de labyrintische modus': een verzameling terugkerende narratieve kenmerken – *mise-en-abîme*; discursieve overdaad; intertekstueel kannibalisme; openheid; en poreuze beknelling – die de effecten oproepen van het navigeren door een labyrint. In de loop van zijn carrière ontwikkelt en manipuleert Bolaño deze kenmerken tot een kenmerkende maar ongrijpbare poëtica, die voor een aantal commentatoren aanleiding is geweest om zijn fictie als labyrintisch te omschrijven (Espinosa 2006; Omlor 2014; Ebner 2018). Door de concrete resonanties tussen het labyrint en Bolaño's fictie te schetsen, hoop ik dit beschrijvende inzicht, dat zeker hout snijdt, maar tot nu toe te vaag bleef om productief te zijn, verder uit te werken.

Ik begin mijn inleiding met een nauwgezette analyse van 'Labyrinth': een verhaal dat in 2012 is gepubliceerd in *The New Yorker* en dat draait om een foto van een groep Franse intellectuelen die allen verbonden zijn aan het Parijse literaire tijdschrift *Tel Quel* (dat actief was van 1960 tot 1982). Het verhaal lijkt aanvankelijk vrij eenvoudig, met een naamloze verteller die elk van de onderwerpen van de foto zorgvuldig beschrijft. Die eenvoud wordt echter ondermijnd wanneer de vertelling plaatsmaakt voor een montage van de elkaar

kruisende levens van deze personen, waardoor de aandacht van de lezer verschuift van de foto zelf naar een verbeeld landschap daarbuiten. Zoals prominent Bolaño-criticus Oswaldo Zavala heeft gesuggereerd, verstoort ‘Labyrint’ “de persoonlijke vertrouwdheid van intellectuele beroemdheden in het hart van het Europese culturele leven” (‘Repolitization’ 2017: 86; eigen vertaling). Ik nuanceer Zavala's bijdrage door te laten zien hoe een dergelijke verstoring wordt onderbouwd door een formeel proces – het ontluikende labyrint van de foto – dat licht werpt op de titulaire structuur van het verhaal, ondanks het feit dat het labyrint nergens in de diegesis zichtbaar wordt.

Met ‘Labyrint’ als uitgangspunt situeer ik Bolaño in een Latijns-Amerikaanse genealogie van (voornamelijk modernistische) auteurs die hebben geput uit en bijgedragen aan een verbeelding van het labyrint. De bekendste van deze auteurs is Jorge Luis Borges, maar ook Octavio Paz, Julio Cortázar en Gabriel García Márquez kunnen als deel van deze groep worden gezien. Binnen deze Latijns-Amerikaanse context is het labyrint vaak gelezen in termen van moderniserende nationale impulsen, of wat Gerald Martin omschrijft als “de zoektocht naar moderniteit zelf vanuit de onderontwikkeling” (1989: 365; eigen vertaling). Verdwaald zijn in het labyrint is volgens deze zienswijze symbolisch voor premoderne eenzaamheid, terwijl ontsnappen uit het labyrint moderne bevrijding betekent. Bolaño daagt een dergelijke configuratie echter uit door het voortbestaan van het labyrint *binnen* de (neoliberale) moderniteit te traceren. Ik lees Bolaño's visie van een alomvattende wereld als labyrint – die sterk beïnvloed is door Borges – als een uitdrukking van wat ik ‘post-utopische tijden’ noem: de snelle erosie van alternatieven voor het kapitalisme na de coup van Pinochet in Bolaño's geboorteland Chili in 1973.

Elk van de drie hoofdstukken van het onderzoek beschouwt Bolaño's labyrintische modus in relatie tot een specifiek theoretisch register: allegorie (hoofdstuk één); affect (hoofdstuk twee); en activisme (hoofdstuk drie). Deze benadering maakt het mogelijk de

veranderlijkheid en gelaagdheid van Bolaño's labyrintische modus te illustreren, die zich leent voor verschillende interpretatieve kaders. Mijn centrale stelling is dat – in deze drie interpretatieve kaders – Bolaño's gebruik van het labyrint in het schrijven nauw verbonden is met zijn kritische oriëntatie op het geglobaliseerde heden en dat aandacht voor deze relatie tussen labyrint en kritiek cruciaal kan zijn bij het uitdrukken van, navigeren door en verzet tegen de neoliberale moderniteit.

Hoofdstuk één richt zich op Bolaño's allegorische engagement met het labyrint, dat de meest expliciete diegetische iteratie van zijn labyrintische modus vertegenwoordigt. De rouw die gepaard gaat met Bolaño's ongebruikelijk directe inzet van het labyrintmotief in verhalen als 'The Colonels Son' (*The Secret of Evil* [2007]) en 'Police Rat' (*The Insufferable Gaucho* [2003]), betoog ik in dit hoofdstuk, moet worden gezien in de context van wat Jean Franco *The Decline and Fall of the Lettered City* (2002) noemt, oftewel de teloorgang van "de utopische dromen van schrijvers en literatuur- en kunstprojecten als agenten van 'redding en verlossing'" (Franco 12; eigen vertaling). Bolaño lijkt te suggereren dat het idee om uit het labyrint te ontsnappen, zoals voorgesteld door de auteurs binnen deze trend, niet langer levensvatbaar is na de Latijns-Amerikaanse militaire dictaturen en het neoliberale bestuur waarvoor dit autoritarisme de weg heeft gebaand. Aan het begin van de eenentwintigste eeuw dient het labyrint eerder als symbool van de ruïnes van Latijns-Amerikaanse toekomsten die nooit zijn verwezenlijkt – een monument voor de nederlaag van ontsnappingsfantasieën.

Het hoofdstuk begint met een analyse van een beroemde scène uit *By Night in Chile* (2000), waarin een literaire bijeenkomst in een herenhuis een nachtmerrieachtige wending neemt wanneer een mannelijke gast op zoek gaat naar het toilet. Hij verdwaalt in het labyrint van de kelder van het herenhuis en stuit uiteindelijk op een verborgen kamer waar een politieke gevangene wordt gemarteld. Niet alleen bevat en verbergt dit labyrint onder de oppervlakte het ondenkbare geweld dat ten grondslag ligt aan de neoliberale moderniteit, het belichaamt ook

een ondergrondse ruimtelijkheid die in een aantal van Bolaño's werken voorkomt (vooral in werken die zich afspelen in of draaien om een labyrint). Uitgaande van deze scène trek ik een parallel tussen Bolaño's gebruik van het ondergrondse labyrintmotief en Idelbar Avelars (door Walter Benjamin geïnspireerde) opvatting van de allegorie in *The Untimely Present: Postdictatorial Latin American Fiction and the Task of Mourning* (1999). De ondergrondse labyrinten in Bolaño's fictie, beargumenteer ik, vormen niet alleen een getuigenis van de Latijns-Amerikaanse teloorgang van het labyrint. Door een literair postuum leven te schenken aan wat ik 'de vuilnisbelt van de geschiedenis' noem, zorgen ze ook voor een verschuiving van utopie naar 'heterotopie' (Foucault 1967), wat een cruciale ruimte van kritiek mogelijk maakt om de gewelddadige voorwaarden van het neoliberalisme te bestuderen.

In hoofdstuk twee ga ik over op een meer vormgerichte analyse van Bolaño's labyrintische modus door me te wenden tot Bolaño's *magnus opus*, *2666*. Deze negenhonderd pagina's tellende mega-roman draagt de formele sporen van zowel traditionele als rizomatische conceptualisaties van het labyrint, waarvan de afbakening ons kan helpen Bolaño's (re)visie op de neoliberale globalisering beter te begrijpen. Centraal in deze (re)visie staat een dekoloniale centrering van de Latijns-Amerikaanse grensgebieden, die niet alleen de dominantie van de westerse kennisproductie ter discussie stelt, maar ons ook dwingt de materiële en affectieve omstandigheden van subalterne decimering – de minotaurus van de neoliberale moderniteit – in ogenschouw te nemen. Het is specifiek de labyrintische inscriptie van orde *en* chaos, totaliteit *en* fragmentatie, welvaart *en* geweld in *2666* die ervoor heeft gezorgd dat de roman algemeen wordt beschouwd als een "literair labyrint" (Gabantxo 2005).

Op basis van de affecttheorieën van Sara Ahmed, Raymond Williams en Brian Massumi laat ik zien hoe de labyrintische samenstelling van *2666* overeenkomt met de affectieve contouren van de roman. *2666* vestigt de aandacht op een "gevoelsstructuur" (Williams 1977) die de wereldwijde grip van de neoliberale moderniteit signaleert, en

tegelijkertijd niet-geassimileerde enclaves aanduidt waar alteriteit mogelijk is. Het beroemde centrale deel van de roman, 'The Part About the Crimes', bijvoorbeeld, vertoont een Danteaanse cycliciteit die onlosmakelijk verbonden is met de affectieve economie (Ahmed 2004) van onverschilligheid die gendergeweld mogelijk maakt, zowel in de mondiale periferie als in de imperiale kern. Massumi's opvatting van de autonomie van het affect (1995) resoneert daarentegen met de momenten van narratieve intensiteit die deze affectieve economie met tussenpozen doorbreken, en suggereert een formeel restant – uitgedrukt door het steeds terugkerende beeld van de afgrond – dat wijst op onzekerheid, de mogelijkheid van eigen wil, en dus hoop.

Mijn derde en laatste hoofdstuk gaat over Bolaño's 'detective'-fictie, die op creatieve wijze veel kenmerken van het detectivegenre ondermijnt. In zowel klassieke als hedendaagse detectivefictie is het labyrint een alomtegenwoordige structuur die teruggaat tot een van de allereerste detectiveverhalen: Edgar Allen Poe's 'The Man of the Crowd' (1840). Over het algemeen komt die alomtegenwoordigheid voort uit de niet-lineaire ruimte-tijd van het labyrint, die zorgt voor nieuwsgierigheid, spanning en in de meeste gevallen onthulling. In Bolaño's detectivefictie wordt echter wat Laura Marcus omschrijft als de "gesloten structuur" van het klassieke detectiveverhaal consequent ondermijnd (2003: 248). Het open einde neemt de plaats in van de narratieve afsluiting, wat de traditionele teleologie van het labyrint ondermijnt. In mijn analyse koppel ik Bolaño's visie op het labyrint met een open einde met de 'activistische filosofie' van auteurs als Deleuze en Guattari (Massumi 2011), die vastlegging, insluiting en volledigheid afwijzen ten gunste van *wording*.

Beginnend met *Monsieur Pain* (1999), stel ik voor dat de logica van het worden in Bolaño's detectivefictie een ethische verplichting inhoudt: het traceren van de mutatie en ontwikkeling van het kwaad zoals dat door de geschiedenis wordt beïnvloed (wat een proces is dat elk afzonderlijk onderzoek te boven gaat). In *Monsieur Pain* neemt het kwaad de vorm

aan van een fascistisch complot om de Peruaanse communistische dichter César Vallejo te vermoorden. In *Distant Star* (1996) daarentegen – de tweede roman die ik in dit hoofdstuk analyseer – wordt het kwaad belichaamd door Carlos Wieder: een dichter-piloot die in de lucht poëzie schrijft met een gevechtsvliegtuig van het Derde Rijk, en wiens overvloedige literaire productie doet denken aan Borges' 'The Library of Babel' (1941). Cruciaal is echter dat de onherleidbaarheid die Bolaño met het kwaad associeert, wordt geëvenaard door zijn voorstelling van de onherleidbaarheid van het (literaire) verzet. Ik eindig het hoofdstuk door deze premisse toe te passen in mijn analyse van *The Savage Detectives* (1998), dat ik lees als een romaneske uitdrukking van wat ik 'messiaanse nomadologie' noem: de labyrintische verstrengeling van rouw en verlossing, terugkijken en vooruitgaan. Door een verbeelding van het labyrint te combineren met die van het zogenaamde 'mondiale netwerk', nuanceert de messiaanse nomadologie het presentisme dat de kritische benadering van de neoliberale moderniteit vaak beperkt – in het bijzonder het presentisme dat besloten ligt in Deleuze en Guattari's theorie van het rizoom.

In deze drie hoofdstukken probeer ik het labyrint te presenteren als een vorm die niet alleen cruciaal is om Bolaño's werk te begrijpen, maar ook om de schadelijke voorwaarden van het neoliberale moment te achterhalen. Ter ondersteuning hiervan sluit ik dit onderzoek af door Bolaño's labyrintische modus te bestuderen in het tijdperk van wat ik 'Bolaño na Bolaño' noem: de voortdurende publicatie van 'nieuwe' werken van de Chileen, ondanks zijn dood aan een ongeneeslijke leverziekte in 2003. De groei van de Bolaño-industrie kan deels worden gezien als een symptoom van de neoliberale moderniteit, maar heeft ook een aantal werken beschikbaar gemaakt die de expressieve, navigerende en weerstand biedende kracht van Bolaño's labyrintische modus weerspiegelen – en in sommige gevallen zelfs verrijken. Om dit punt kracht bij te zetten, bied ik een afsluitende analyse van 'French Comedy of Horror' uit *Cowboy Graves: Three Novellas* (2017), waarin ik de suggestie lees dat het labyrint nog steeds

een rol kan spelen in “het leggen van de fundamenten van de literatuur van de toekomst” (106; eigen vertaling).